

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 12 kor.
Fél évre 6 „
Negyed évre . . . 3 „
Egy szám ára 20 fill.

Hirdetések

és nyiltéri közlemények
jutányosan közöltnék.

VÉGVIDÉK

Politikai hetilap.

Szerkesztőség

kiadó hivatal

Gromon-utca 2. sz. a.

Wittigschlager C. czégnél.

Közlemények, előfizetési és
hirdetési díjak, úgy a lap
szétküldésére vonatkozó
panaszok a kiadóhivatalba
küldendők.

Megjelenik:

minden vasárnap reggel

Felelős szerkesztő:

Feymann Gyula

ügyvéd.

Hirdetések

Wittigschlager C. könyvkereskedésében is felvétetnek
Gromon-utca 2. szám.

Városi tisztújítás.

Pancsova, 1903. decz. 30-án.

A városi tisztviselők választása, tizenöt legnagyobb részt a közszolgálatban kipróbált, kötelességtudó és teljesítő férfi sorsa, ugyanannyi család jövője eldőlt. Megtörtént a régen izgalmat keltő választás, azt hisszük a város feltétlenül mindig szem előtt tartandó közérdekének és az egyének jogos városkozásának, a választás alá került tisztviselők működésének teljes méltánylása, elismerése és figyelmébe vétele mellett.

A város sorsát újabb hat évre intézni hivatott tisztviselők egyhangú, közfelkiáltással történt megválasztásában egyrészt a városi közvélemény legilletékesebb fórumának hízegő elismerését tisztviselőikarának a multban tanusított buzgósága, lelkiismeretesége és szerzett érdemei iránt, másrészt azonban egyúttal a város fejlődése és haladása, a közügyek intézése és ápolása körül jövőben is nagyon szükséges kötelességteljesítés előzetes megjutalmazását is látjuk.

A választás sima lefolyása nem remélt eredmény, mely a sajnosan nagyon is pártokra szakadt törvényhatósági bizottság szabadelvű többségének a város és egyének érdekeit kellő összhangzathoz hozni tudó, méltányló belatásának és a tisztújító közgyűlést vezető főispán alkotmány tisztelő bölcsességének és kiváló tapintatának tulajdonítandó mely különösen az okvetlenkedők elhalasztási indítványa fölött elrendelt szavazásnál nyilvánult.

Az izgalom, a bizonytalanság, mely a közszolgálatra és az azt teljesítő tisztviselőkre csak hátrányos lehetett, megszűnt. A munka rendes menetele, mely különben sem szenvedett, csak fokozodni fog. De kell is, hogy fokozódjék, mert az a tisztviselők apasztásának természetes következménye.

Ezzel szemben azonban a tisztviselők megélhetése, a fizetésemelés által is biztosabb alapra van fektetve.

Kívánjuk, hogy az új tisztviselők működése az új beosztás mellett az új évben városunk és ezáltal annak minden egyes polgára javára váljék.

* * *

A tisztújító közgyűlés lefolyásáról adjuk a következő tudósítást:

A törvényhatósági bizottsági tagok teljes számban jelennek meg. A közönség számára fentartott hely zsufolásig telt meg. Röviddel kilencz óra után Mattanovich Adolf polgármester elfoglalta az elnöki széket és indítványozta, hogy ősi szakáshoz híven küldjön ki a közgyűlés egy küldöttségét, mely a főispánt a közgyűlésbe meghívja. A küldöttség tagja voltak: Huber János, Jagodics Sándor, Martin Imre, Máj Márk és Nikolics Zsika.

A diszmagyarban megjelenő főispánt, bajsai Zákó Milánt zajos és lelkes éljenzés fogadta.

A közgyűlés megnyitása után, a tisztújítás tartamára a főispán kinevezte főügyészek: dr. Radda Ignácot, főjegyzőnek: dr. Alexics Szilárdot.

Ezután Mattanovich Adolf polgármester a következő beszéd kíséretében köszönt le saját és tisztársai nevében:

Méltóságos Főispán Ur!

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Mint hogy városunk törvényhatóságának tanácsa és több tisztviselője az 1886. évi XXI. cz. 79. § nak rendelkezéséhez képest 1879. évi november 29-én hat évre választott meg és most ezen idő elteltével a megürült tisztviselő állások a mai tisztújító közgyűlésen újból töltenek be, kötelességet vélek teljesíteni, midőn Méltóságodnak, mint a magyar kormány képviselőjének és a tekintetes törvényhatósági bizottság minden egyes mélyen tisztelt tagjának ezennel hálás köszönetet mondok azon nagybecsű bizalomért, mellyel ezen városi tisztikart megajándékozták és azért a jóakaró támogatásért, melyben minket a közszolgálat terén a lefolyt hat évben részesíteni kegyesek voltak. Minket köztevékenységünkben mindig az a nemes ambíció vezérelt, hogy kötelességeinket a legnagyobb odaadással híven teljesítve, a törvények iránti tisztelet mellett, a szeretet magyar hazánk és

annak intézményei iránt, ápolva ennek a városnak javát és minden polgárának jólétét előmozdítsuk.

Ha önzetlen törekvéseinket nem mindig a remélt siker koronázta, az okot ne csak bennünk, gyenge emberi erőnkben méltóztassanak keresni, hanem igen gyakran az adott viszonyokban is, a mit a szókkal legjobban kifejezhetni vélek: ember tervez Isten végez.

A mi működésünk rúgót önök bölcsessége fogja megítélni és most, az új választás —, önöknek elhatározása fogja újból nekünk megadni vagy tőlünk megvonni az erkölcsi elismerést, a bizalmat, mely nélkül a közpályán haladónak nincs boldogulása, mely nélkül működésének nem lehet sikere.

A tetszéssel fogadott beszéd után dr. Scsitinszky Adolf szólalt föl és óvást emelve a közgyűlés megtartása ellen elhalasztási indítvány tesz. Indokolta ezt azzal, hogy a tisztújító közgyűlést kitzítő határozat ellen beadott felebbezésének sorsáról nem tud még semmit. Christian Antal b. tag a tisztújítást törvényesen megtarthatónak tartja, és miután az elhalasztási indítvány semmi új indokkal nincsen támogatva, kéri a közgyűlést annak mellőzésére. Az elrendelt szavazásnál az óriási többség (9 szó ellen) kimondta a közgyűlés megtartását.

A kijelölő bizottság választandó tagjainul Martin Imre ajánlja: Bachman Antalt, Fa Istvánt és dr. Jovanovics Istvánt, kik Balgács Lőrincz és Jovanovics J. Pál indítványai ellenében megválasztattak. A kijelölő bizottságba a főispánt kinevezte Christian Antal, Huber Jánost és Jovanovics Milánt, és a kijelölés idejére felfüggesztette a közgyűlést.

Fél óra múlva a főispán a közgyűlést újból megnyitva, a kijelölő bizottság ajánlatát hirdette ki, mire a választás egyhangulag a következőképen ejtett meg:

Polgármesterré egyhangulag Mattanovich A. eddigi polgármester választott meg. Elnöklő főispán indítványára küldöttség hívta meg az újonnan választott polgármestert, kit a közgyűlés élénk éljenzéssel üdvözölt. Az eskü letétele után a következő beszéd kíséretében foglalta el a polgármesteri széket:

Méltóságos Főispán Ur!

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Ezen város polgármesterévé ép most ehangulag lett megválasztásom erkölcsi hatása alatt állva, hála érzelmeimet nyilvánítom Méltóságodnak és a tekintetes törvényhatósági bizottság minden egyes tagjának és tisztársaimnak.

Ezen egyhangú megválasztásomban egyúttal a város közönségének osztatlan elismerését látom azon

TÁRCA

Magyar remekírók.

IV. Sorozat: Kurucz költészet; Kisfaludi Sándor munkái, I. köt.; — Széchenyi István gr. munkái, I. köt.; — Vörösmarty Minály munkái, IV. köt.; — Tompa Mihály munkái, II. köt. — Kiadja a Franklin-Társulat, Budapest, 1903.

Az a nagy és értékes gyűjtemény, melyben a Franklin-társulat összegyűjtötte vállalkozott a magyar nemzeti géniusz legjelesebb alkotásait, ismét öt szép kötettel gyarapodott. Kapóra jelent meg a „Remekírók“ e negyedik sorozata éppen Karácsony előtt: mert a ki könyvet szokott ajándékozni annak, a kit szeretet vagy becsül, — s ilyenek sokan vannak — bizonyára nem talál maradandóbb becsű könyveket a „Magyar Remekírók“-nál.

Ennek a negyedik sorozatnak, a Kisfaludi Sándor, a Vörösmarty és Tompa munkáinak egy-egy kötetén kívül, két igen nevezetes, szinte azt mondhatnók: egyetlen kötet van. Az egyik: a Kurucz költészet, s a másik Széchenyi István gróf válogatott munkáinak első kötet. Mind a kettő régen érzett hiányt pótol irodalmunkban, s éppen ezért különösebb figyelmünkre érdemes.

A kurucz költészet — talán mondánunk sem kell — a magyar nemzet szabadság-kultuszának hí tükre, s egyúttal a Rákóczy és Thököly dicsőségének örök emléke. A mióta Thaly Kálmán, a kurucz korának fáradhatatlan buvára, és az ő nyomán Toldy és Erdélyi, a két jeles irodalomtörténész, fölmutatták a vitézi énekek és elegyes dalok gyűjteményét, egyre jobban bebizonyosodott, hogy a „kurucz költészet“ voltaképpen nem izolált fejezet irodalmunk történetében, hanem alkotó része, illetőleg láncszeme annak a népies magyar költészetnek, mely a századok során soha meg nem szakadt, hanem egyre élt és fejlődött. „Egyrésze a történeti népköltészetnek — írja Erdélyi Pál, a kötetet ösmertető előszavában: — harmincegyven esztendőnek (1670—1711) költői formában

való megnyilatkozása. Nem önálló, hanem ez idő szerint a legjobban képviselt és ismert fejezete a népi költészet történeti fejlődésének“.

Végig lapozván ezt a szép kötetet, melynek tartalmát Erdélyi Pál nagy szeretettel és finom ízléssel válogatta össze a „Kurucz költészet“ gyöngyeiből, meglevenedik előtünk az a legendászerű kor, melynek emlékét ma már csak a „Rákóczy-induló“ őrzi köztünk. És, a mint erre a szilaj indulóra gyorsabb pezsgésbe jön a vértünk, ugyanúgy hevesebb lüktetésbe kezd a szívünk is, mialatt a szemünk révedezve jár az izzó hazaszeretettel telített fekete betűkön, mert minden sor egy-egy fohász a szabadságot s egy-egy fogadás, hogy „vértük hullajtásával“ is kivívják ezt a szabadságot, a mely — fájdalom! — elveszett akkor, és pedig sok időkre vészett el!

Rákóczy, Beresényi és Bezerédi — a „vitéz magyarok vezéri“ az áruló Oskay, a „fejedelem viláma“, a rettenetes vak Bottyán s a kurucz-világnak valamennyi, többé-kevésbé híres és hírhedt szereplője, föl egész Károlyi Sándorig: mind előfordulnak e dalokban, viselt dolgalk érdeme vagy becssteleisége szerint, egész addig a szomorú pillanatig, a melyben „kiállott Rákóczy a munkácsi sánccra, — Reá támaszkodék pántos pallósára“ . . .

E szomorú pillanatig váltakozva csendül meg a „Kurucz költészet“-ben a hol dicsőségesen fölragyogó hol veszedelmes zátonyra jutott szabadságnak az újjongása és kesertése, a szerint, a mint a Rákóczy fegyverei győztek, vagy vereséget szenvedtek. Ettől kezdve azonban, miután a szabadság ügye elvesztet, csupa fájdalom sir a török sip, vagy a magyar tárogató hangján s a szerencsétlen ország állapotát semmiféle korfeszítő rajz nem jellemzhetné hűvebben, mint a kötetnek utolsó előtti dala, melyet ide iktatunk:

Rákóczy, Beresényi, ragvógó vitézek!
Napkelet tájiról, fegyverre kelének,
És, a mint főkeltek, fohászuk égbe szált:
„Segíts meg, Istenünk, harcaink hevént át!

Segíts meg, Istenünk! Es Te Szűz Mária,
Hogy el ne pusztuljon magyarok hazája!
Magyarok hazája, oly dicső volt híred,
Hogy aranyalmának neveztek el téged.“

Az alma lehullott, csutkája van csak meg,
Mióta az ország labanczokkal tele lett;
Magyarok hazája, aranyos szép alma,
Ki téged őrizett, hideg hant takarja.

A „Kurucz költészet“ a „Magyar Remekírók“-nak minden esetre egyik legszebb és legértékesebb kötet.

Ugyanezt mondhatjuk, a Széchenyi István gróf munkáinak első kötetéről is, melyet Berzeviczy Albert rendezett sajtó alá. A hosszú bevezető tanulmány, melyet a kötet élére irt, talán a legértékesebb azok közt, melyeket valaha „a nemzetébresztő legnagyobb magyar“-ról irtak. Meglátszik rajta, hogy nemcsak szereti Széchenyit, hanem alaposan ismeri mind lelki és kedélyvilágát, mind politikai és társadalmi munkásságát is. Sikerral védi meg ama nem régen támadt tendenciózus törekvés ellenében, mely szeretné fölázdosni Széchenyi nagyságát a Kossuth-kultusz oltárán, s igen helyesen jegyzi meg, hogy nemzeti panteonunk mindkettőt — Széchenyit is, Kossuthot is — csonkítatlan nagyságában fogadhatja magába egymás mellett; mert „az, hogy működésük egy időben ellentétes volt, nem csökkentheti annak a ténynek az értékét, hogy mindkettőnek tüneményes alakja a mi hazánknak, a mi történetünknek ékesség“.

Széchenyinek ebben az első kötetében a Hitel, Világ, Stádium és az Utirajzok foglal helyet. Mindjárt ez a program és beosztás is mutatja, hogy Berzeviczy mily nagy értelemmel válogatta össze Széchenyinek azokat a munkáit, a melyekből az olvasó legjobban megalkothatja e kiváló emberünk helyes képét. Tudott dolgot ismétlünk, mikor azt mondjuk, hogy soha könyv nem tett akkora hatást nálunk, mint a Hitel. „A régi táblabíró parasztlázi-

ellensége van a növényeknek, mint azelőtt, és ezek sokkal nagyobb mértékben károsítják a termést, mint régebben

Honnan van ez?

A természet megadta minden élő lénynek a neki való helyet és az egyes fajok gátolták a többinek tulszaporodását. Csak hogy az egyensúlyt épp maga az ember zavarta meg azáltal, hogy az egyes növények nagyban való természetese által az ezeken élősködő ellenségeknek kedvezőbb életfeltételeket szerzett. Ez állításom illusztrálására szolgáljon néhány példa: A tarackon és néhány vad fűféléen él az u. n. buzalégy (Chlorops taeniopus). A kis rovarokára senkisésem figyel, hisz' ez ugysem tesz kárt. A gazda feltöri a legelőt, buzát és buzát vet bele és nemsokára arra a szomorú tapasztalatra jön, hogy: „a kis légy óriási számban elszaporodott”; a buza kőszvénybetegségét okozó kis légy tönkretette a termést. Vagy egy másik példa: A „Cochlearia Draba” nevű növényen tartózkodik egy csinos piros bogár, melynek nevét sem tudták. A gazdák felkarolták a repcevetést és ezer meg ezer holdat vettek be vele, de nagy ijedelmükre, a kis vadbogár rettenetes számban lépte el a repcevetést úgy, hogy ezen bogár „fekete hernyónak” nevezett alczája miatt az Alföldön és sok helyen föl kellett hagyni a repcetermeléssel, holott Ausztriában és Németország legtöbb vidékén alig ismerik e rovar.

Mindzekből látjuk, hogy a természetes egyensúlyt az egyes növényeknek nagy mértékben való termelése zavarta meg és ez volt az oka, hogy a kártékony állatok tulszaporodtak. Hiszen úgy látszik, hogy a kártékony rovaroknak a kultúrnövény sokkal jobban izlik, mint azon vadnövény, amelyen eddig élősködtek.

Ezen ellenségek elszaporodásának még más oka is van, ugyanis ez emberek kiirtották a nagy erdőket, melynek következtében az égáji viszonyok rosszabbodtak, a légköri csapadék csökkent, a hasznos rovarok madarak pedig kipusztultak. A haladó gazdák felszántották az óriási kiterjedésű legelőket és mindazon rovarok, amelyek a vadfűben élősködtek, áthozták az új vetésekre. Ehhez járult még az is, hogy a mi népünk nem kíméli a hasznos rovarokkal táplálkozó kis állatkákat, főleg azért nem, mert hasznos voltukat nem ismeri. És végül még egy ok: Élnek és napról-napra nagyobb számban szerepelnek nálunk az idegen, az eddig még nem ismert kártékony rovarok, melyeknek behozatalát a javított forgalmi eszközöknek tulajdoníthatjuk.

Ha már most azt tapasztaljuk, hogy bizonyos körülmények között káros rovarok egyes növények jóvedelmét termelését lehetetlenné teszik, akkor az a kérdés merül föl, hogy a gazda mit tegyen ily károsításokkal szemben, hogy vetéseit megvédelmezhesse?

A rovarok káros volta abban rejlik, hogy oly óriási számban szoktak föllépni, miszerint táplálkozásukra a természetes gazdanövény nem volt elég, ezért a rovarok a kultúrnövényekkel táplálkoznak és azt tönkreteszik. A káros rovarok vagy roppant szivós életűek, mint a lisztes répabogár, amely heteken át képes koplalni, míg megdöglik, vagy ha gyenge természetűek, akkor rendszerint roppant nagy a szaporodási képességük. Így például a kaposztaözöndék képes egymaga egy éven át 20 000 hernyót teremteni, föltéve, hogy semmi nem akadályozza szaporodását. A káros rovarok, mint általában a rovarok szaporodása több tényezőtől függ. Az első faktor a kellő mennyiségű táplálék, a második tényező az időjárás, a harmadik a természetes ellenségek száma. Szaporodnak tehát a káros rovarok első sorban akkor, ha nagy mennyiségben termeljük azon növényt, amelyből élnek, s ha ezen növényt egymásután egy és ugyanazon földön termeljük. Ebből kitűnik az, hogy a rovarirtás szempontjából is kívánatos egy bizonyos vetésciklus betartása; nem szabad tehát gabonát, gabona után, tengerit tengeri után vetni, hanem az egyes termelő kultúrnövényeket: a gabonát, a takarmányt és kapás növényeket felváltva kell termelni. Az időjárás is nagy befolyással van a káros rovarokra és általában a kártékony állatokra. Nagyjában minden száraz, meleg esztendőben jobban szaporodnak a kártékony állatok, mint nedves, hűvös évben. Elsősorban kipusztulnak az egerek, a földi bolha, a levéltetű, csak a csigák örülnek a nedves időjárásnak. És miután a káros rovarok föllépése fordított viszonyban van a természetes ellenségek jelenlétével, magától értetődik, hogy mindent el kell követnünk, ami csak hatalmunkban áll, hogy ezen ellenségek minél gyorsabban elszaporodjanak. Tehát minden hasznos állatot kímélni kell és szaporodásukat elősegíteni. Viszont minden eszközt meg kell ragadnunk, hogy a káros állatokat kipusztítsuk, vagy legalább szaporodásukat megakadályozzuk.

Megindítjuk tehát a háborút a káros rovarok ellen! Három mód áll rendelkezésünkre: a fizikai, a kémiai és a pathogén védekezés. A káros rovarok irtására leginkább a fizikai védekezési módot használjuk. Ez abból áll, hogy a káros rovarokat bármilyen alakban összeszedjük és megöljük, vagy bármely módon mechanice megöljük. A legegyszerűbb dolog a direkt összeszedés, és pedig vagy kézzel, vagy háló vagy más eszköz használatával. Kézzel szedjük föl például a fákról lerázott cserebogarakat vagy répán élő ormányosokat; hálósval, bogárgyűjtő tálcával, enyves fagyűrűvel, kátrányos ponyvával összeszedhetjük az olasz sáskát, a luczernarontó bödét (Epilachma globosa), a gyümölcsfákon tanyázó férgeseket, a földi bolhát stb. A fákról lánczos keztyűvel, aczéldrótkefével ledörzsöljük a mindenféle káros rovarokat, petéket, alczákat és bábokat. Sok rovar meg lehet ölni a gyakori szántás vagy az inficiált vetés boronálása, hengerezése által.

A gazdaember fufanghoz is folyamodik, ha a káros rovarokat összegyűjteni vagy bizonyos helyre csábitani akarja, hogy azután annál könnyebben kiirtassa.

Burgonyadarabokat rak le a földre, ha a drótférget akarja összegyűjteni, korai csalogató vetéseket vet, hogy a hesszeni legyek ezt lepjék el és azután szántás által tönkretegyék őket, repesényt vet a gazda a répat pusztító nematodák kedvéért és amint a vetés tele van a férggel, felszántja a földet és ismétli a csalogató vetést. Némely kártékony rovar — mint például a vetési bagolyféle hernyóját — könnyen, csak éjjel lámpával lehet összeszedni, mert ekkor végzi pusztító munkáját. De ezen hernyót nappal is lehet felkeresni, ha ügyesek az emberek, mert a férg rendszeren a megrágtott növényhez közel vagy annak tövében tartózkodik. Van sok éjjeli pille, mint például nálunk is nagy mennyiségben föllépő szőlőmoly. (Cochylis ambiguella), amelyeket világosság által lehet gyűjteni. E célra erősen világító lámpásokat, legújabb időben acetilén-lámpásokat használunk, erdőben pedig világító tüzeket raknak, hogy ezek fénye az erdőben levő lepkéket oda csalja. Más helyen árkokat ásunk, hogy belepotyogjanak a rovarok, ezekből könnyebben lehet őket összeszedni; a szalmadarabot ki lehet pusztítani, ha a tarlót, amelyben lappangnak a gubók, felgyújtjuk. A gabonaszisziket úgy gyűjtjük legkönnyebben, ha a zsiszikes gabonát rongyokkal, zsákokkal, kőcczel vagy juhbőrös bundával betakarjuk. Ebbe behuzódnak a férgek és 6-8 órával később eltávolíthatjuk a férgekkel együtt s így kipusztíthatjuk a zsisziket. Az egyik rovar, például a hesszeni légy legjobban szaporodik el, ha ősszel korán vetünk, más rovar, mint például a csikoshátú buzalégy előszeretettel a késői vetéseket keresi föl.

Látjuk tehát, hogy majdnem minden egyes gazdasági ellenséggel másképpen kell elbánni és azért duplán szükséges, hogy egy az egyes férgeseket, teljes életmódjukat és a kiirtási módot ismerjük.

Elmondtam volna dióhéjban, hogy miképpen védekeznek a gazda a káros férgek ellen fizikai mód szerint.

A káros rovarok elleni másik és komplikáltabb védekezési mód a vegyi. Ezen mód abból áll, hogy a káros rovarokat maró és megölő anyagokkal beporozzuk vagy bepermetezzük; a mérges anyagok a rovarot megölik, de a növénynek nem, vagy csak csekély mértékben ártanak. Ilyen szer a szénkéreg, amelyet nemcsak a filloxera, hanem a föld alatt élő férg: csimász, drótférg, hernyó ellen is használunk. A szénkéreg a föld mélyébe fecskendezve elterjed a földrészek között is megöli az élő szervezeteket. A permetezésre használunk petróleumszappan-emulziót is, továbbá kozmaszkeveréket zöld szappannal és karbolinnal s a permetezés keresztvitelére használják az ismert szőlőpermetezőt, mint amilyen például a „Vermorel Eclair”. A rovarok irtására lehet a petróleumot, a dalmát rovarport is használni, szintén az ebből készült Entomoktin-t. A levéltetvek irtására ismét nagyon bevált a Thanaton-oldattal való permetezés. A Thanaton nem egyéb, mint dohánylúgkivonat. Az Antinonin-t sikerrel használják az apácza-férges (Psilura monacha) ellen.

Van tehát sok vegyi szernek jelentősége a káros rovarok kiirtásában, de a legújabb kor vívmánya maradt, hogy vegyi szerekek nem direkt a rovarot öljük meg, hanem bizonyos anyagokkal bepermetezzük a növényt és megmérgezzük ezt oly mértékben, hogy a növényen élősködő rovarok mind tönkremenjenek. Amerikában régebben járnak már így el, Németországban dr. Hollrung alkalmazta ezen eljárást, Magyarországon pedig csekélységem volt az első, aki a növények megmérgezése által az azon élősködő rovarok megmérgezte. A mérgezést először a répán alkalmaztam, amelyet az én szeremmel annyira megmérgeztem, hogy már egy kis répaléval darab élvezetétől megdögölt a lisztes ormányos bogár. E mellett a répának nem árt a mérge. Az én szerem legfontosabb alkotórésze a „schweinfurter zöld”.

Erős az én meggyőződése, hogy a rovarok irtásánál a jövőben éppen a növényeknek vegyi szerekekkel való permetezése lesz a legpraktikusabb és legbiztosabb mód.

Áttérek most egy szintén csak újabban alkalmazott védekezési módra: ez a pathogén vagy betegség-előidéző mód, amely abból áll, hogy az ártalmas állatok között egy járványforma ragadós betegséget elterjesztünk. Manapság ezen eljárásnak alig van több, mint tudományos értéke, legalább még ritkán értek el a praxisban megfelelő eredményt.

Vannak élődi gombák, melyek állatokban élnek és fejlődnek s így a gazdaállatot megbetegítik, sőt halálát előidéznek. És miután ezen betegséget okozó alsóbb rendű szervezetek, az élődi gombák egyik állatról a másikra terjedhetnek át, így egyik beteg állat inficiálja a másikat, a betegség ragályossá lesz. Így tudjuk például, hogy a közönséges szobalégyen is infekció útján valami ragályos kiütés és mindazon az ablaktáblákra tapadt döglött legyek (vastag, fehér hasokkal) áldozatai a járványnak.

Jól ismerjük a Löffler-fél egérbacillust is, ennek segítségével az egerek és pocok közt támasztunk egy tifuszforma ragályos betegséget, melynek következtében az állatok ezekre hullanak.

Kivülálgik a mondottakból, hogy milyen roppant fontos a gazdaságra nézve, hogy a gazdaosztály ismerje a barátaid és ellenségeit az állatvilágban, ismerje tovább a kártékony állatoknak életmódját és tanulja meg a megfelelő védekezési módot.

Különfélék.

Csak az apa. Mulatságos incidens történt nemrég valamelyik londoni külvárosi templomban egy keresztelőn. A lelkész nyilván nem volt meglepődve a keresztapával s nemetszésének a következő nem nagyon barátságos szavakban adott kifejezést:

— Ön meg nagyon fiatal ahhoz, hogy keresztapá lehessen!

A megszegyinitett ifju elpirult és szerényen a földre szegzett szemekkel halkán mondta:

— Kérem, én nem is akarok keresztapa lenni, én — csak az a p a v a g y o k!

Mi a kiutornás? Ez a kérdés foglalkoztatta el napában a brüsszeli kereskedelmi törvényszéket kapcsolatban azzal a kérdéssel, alkalmazható-e polgári pöröknel a kiutornásokra a kereskedelmi törvény? Egy hangszerkereskedő s egy verklis között ugyanis peres ügy támadt s a két fél jogi viszonya élénk vitára adott okot. A bírák hosszas megfontolás után úgy döntöttek, hogy a kiutornás semmiképpen sem kereskedő, hanem „félig művész és félig koldus”. Korszalkötő meghatározás, az „egész művészek” bizonyára roppant módon örülni fognak új fél-kollégáiknak.

Érdekes sirlírat. Pomeránia egyik városkájának temetőjében a következő különös sirlírat olvasható:

- Ki nyugszik itt?
 - Egy érdemes matróna.
 - Melyik törzsből valók valának atyai?
 - A Recklinghausenek érdemes nemzetségének valának vérei.
 - Ki a férje?
 - Wülfing Jakob Péter, egy híres kereskedő, aki most már gyászoló özvegy.
 - Mit ápolt az elhunyt fiatalabb éveiben.
 - Az édesapját.
 - És mit ápolt érettebb éveiben?
 - A hitet és a női erényeket, az igazságot és istenfélmet.
 - Milyen betegségben halt meg?
 - Bél- és szivbajban.
 - Most tehát már az enyészeté?
 - Óh, nem. Még csak első életét élte le.
 - Tehát?
 - Fel fog támadni.
 - Honnan?
 - Ebből a sirhalomból.
 - Mikor?
 - Ha majd a harsonák megszólalnak!...
- Recklinghausen Anna, Gertrud; született 1662, férjhezment 1684-ben és elnyugodott az Ur akaratából 1704-ben.
- Lássátok és olvassátok.

Hirdetések.

BOLDOG UJÉVET

kíván

összes mélyen tisztelt vendégeinek

Ludig János,

„C o r z o” kávéház tulajdonosa.

Adler István

butorraktára Pancsován, Gromon-u. 8. sz.

Bútorok,

teljes

szobaberendezések

menyasszonyi kelengyék
olcsón és jó kivitelben.

Nagy választék!

Ugyanott virágméz, kilonként
1 koronáért kapható.

működésnek, melyet a város érdekében majdnem három évtizeden át kifejtési szerencsés voltam.

A általam nem eléggé megbecsülhető bizalmuk e diszes, de sok teher és nagy felelőséggel járó állásomban új erőt ad, hogy a törvénynek pártatlan alkalmazása mellett szeretettel a város minden egyes polgára iránt, a polgárság jólétét és város felvirágoztatását előmozdítsam.

Ebbeli hazafias törekvésemben kérem Méltóságodnak, mint a tekintetes törvényhatósági bizottságnak és tisztársaimnak hathatós és jóakaró támogatását.

A beszéd általános tetszéssel fogadtatt.

Főjegyzővé egyhangulag Szabó János volt főjegyző lett megválasztva.

A tanácsnoki állásokra való kijelölés kihirdetése után dr. Scsitinszky a névszerinti szavazás elrendelését kérte. Miután 20 th. tag által aláírva írásbelileg nem kérték a névszerinti szavazás elmarad.

A katonai tanácsnoki állásra jelölve lettek: Roth Ferencz, Pavlovics Ignác és Szvoboda Sándor. Oriási szótöbbséggel megválasztott Roth Ferencz eddigi árvaszéki tanácsnok.

Gazdasági tanácsnoknak ajánlottak: Jovanovics Sándor, Pavlovics Ignác és Szvoboda Sándor. Egyhangulag Jovanovics Sándor volt katonai tanácsnok választott meg.

Adóügyi tanácsnoknak kandidáltak: Bogdanov János, Szvoboda Sándor és Pavlovics Ignác. Bogdanov János volt gazdasági tanácsnok egyhangulag lett megválasztva.

Ügyész lett egyhangú választással dr. Karattur Arthur.

Az aljegyzői állásra egyedüli pályázó Korszós Zoltán eddigi aljegyző volt. Dragomirovics Sz. b. tag kifogásolja, mert a pályázó nem tud szerbül, pedig békebíró lesz. Zákó főispán kitanítja Dragomirovicsot arra, hogy ha a választás nem nyeri meg tetszését, élhet ellene jogorvoslattal. Christian Antal b. tag szerint eléggé tud szerbül és németül. Erre Korszós Zoltán egyhangulag megválasztott aljegyzővé.

Pénztárossá Popovics György választott egyhangulag.

Alkapitányá egyhangulag Rakicsics Sándor lett megválasztva.

Egyhangulag megválasztott még: ellenőrré: Radocsics Márk; közgyámá: Preller Nándor; számvéviségi számtisztte Nikolics Szilárd; tanácsirókká: Oprisa Aurel; rendőrségi irókká: Szvoboda Sándor. Ezen állás betöltésénél elnöklő főispán különösen kiemelte Szvoboda Sándor törekvő munkásságát azon reményben, hogy képességének megfelelő munkakörhöz minél előbb fog jutni.

Marhatörzskönyvezető irókká egyhangulag Gerath Ottó választott meg.

A választás befejezésével a főispán kinevezte: tiszteletbeli főügyészekké: dr. Marjanovics Pált, Feymann Gyulát, dr. Radács Ignác-ot, dr. Scsitinszky Adolf-ot, dr. Schendl Emilt, dr. Sztanovics Bronisláv-ot és dr. Weil Adolf-ot; tiszteletbeli főorvosokká: dr. Wittigschlager Rezsőt, dr. Jovanovics Istvánt, dr. Schäffer Adolf-ot és dr. Theodorovics Pántát; tiszteletbeli főjegyzővé: dr. Gadjanszky Milánt; tiszteletbeli főkapitányt: Rakicsics Sándort; tiszteletbeli főszámvévisővé: Kovács Györgyöt; tiszteletbeli alkapitányokká: Szvoboda Sándort és Halmay Máriust; tiszteletbeli irókká: Manyik József-ot.

tónak és birtokrábnak hitte Széchenyit, de a tiszteletbeli aljegyző és a fiatal ügyvéd a haza megváltójának, — modja báró Kemény Zsigmond.

Tudjuk, hogy a Hitel gróf Dessewffy megtámadta, és Széchenyi a támadásra a „Világ”-gal felelt, a mely cím azt jelenti, hogy írja világosságot akart vetni a vitás kérdésre. Sokan a „Világ” tartják Széchenyi legsikerültebb és legdiadalmasabb könyvének; de ha igaz is, hogy ellenfelét fényesen megcáfolta, viszont azt se lehet tagadni, hogy a „Világ” hangja fölötté éles, sok helyütt pedig szinte maró és gyöngédtelen. A „Stádium” folytatása és kiegészítő része a két előbbi könyvnek, betetőzése annak a társadalmi és közgazdasági átalakulásnak, melyet Széchenyi olyformán óhajtott s a melynek valószínűsítésére se pénzt, se időt, se fáradságot nem kimélt.

E komoly és örökké becses tanulmányoknál — Széchenyi egyniségének megítélésére — fontosabbak az Utirajzok, melyekben a nagy férfiú egész mivoltát szinte pongyolában látjuk. Nem sok az egész: alig nyolczadréze a vaskos kötetnek, de a Széchenyi meghasonlott kedélye, elégedetlensége a világgal és önmagával, a lelki egyensúly hiánya vagy legalább tökéletlensége annyira kéri a 25—30 lapból, hogy megértjük belőle azt a szomorú véget, a mit önkézzel készített magának.

Bárhogy van is, erre a kötetre szükség volt, s valóban örülhetünk, hogy megjelent. Széchenyi munkáinak elfogytával nagy alakja is kezdett feledésbe merülni, pedig nemzetünknek mindig nagy szüksége van az olyan példákra, a minőt Széchenyi mondott, s az olyan tanításokra, a mikkel ő oktatta haladásra a nemzetet. Igaz, hogy az iskolákban olvasatnak szemelvényeket a munkáiból; de míg egyfelől az, a mit az iskolában tanulunk vagy olvasunk, később — épen mert az iskolában foglalkoztunk vele — kicsiségnek vagy figyelmünknek nem méltónak tetszik, addig másfelől ezek a kivonatok — épen mivel a komolyabb, elvontabb rész hiányzik belőlük — nem elégíthetik ki azt, a ki magasabb rendű intenczióval óhajtaná tanulmányozni a Széchenyi iratait. Így, a

Christian Antal a választás békés lefolyásában a jövő fejlődésnek biztos zálogát látja. A mostani tisztújítás alkalmával tapasztalt megértés azonban első sorban az elnöklő főispán pártatlan törvénytisztelésének és igazságszeretetének folyamánya, ki mind mindig, befolyását ezuttal is a közjólét és béke érdekében érvényesítette. Indítványozza, hogy ezért a közgyűlés a főispánnak jegyzőkönyvi köszönetet szavazzon.

Az indítvány egyhangú lelkesedéssel és éljenzéssel fogadtatt.

A főispán az elismerésnek ilyen közvetlen megnyilatkozását, bár azt sohasem kereste — köszönettel és örömmel fogadta. Működésének rugói mindig a törvényesség és igazság voltak és azok lesznek a jövőben is; a míg e város ügyeinek élén áll, ezen alapon fog működése oda irányulni, hogy a város felvirágzása előmenetele állandóan fokozódjék.

A jegyzőkönyv hitelesítő kijelölése után a nevezetes közgyűlés d. e. 11 órakor véget ért.

Előfizetési felhívás.

Január hó elsejével új előfizetést nyitunk lapunkra.

A „Végvidék” előfizetési ára:

Egész évre 12 korona.

Fél évre 6 korona.

Negyed évre 3 korona.

Kérjük azon tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése december hó végén lejárt, hogy azt mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be.

H I R E K.

Tisztelt előfizetőinknek és munkatársainknak boldog újévet kívánunk.

Elutasított felelkezés. A városi tisztújítást megtartása tárgyában hozott határozatot dr. Scsitinszky megfélebbezte. A szerdán, tehát a tisztújítás napján leérkezett belügyministeri rendelet a felelkezés elutasításával a hozott határozatot indokainál fogva jóváhagyta és a közzolgálat és a város közérdekében levőnek mondja azt, hogy a tisztújítás bizonytalan időre ne halasztassék el, sőt kimondja, hogyha a közgyűlés nem határozta volna el a választásnak még 1903-ban leendő megtartását, akkor ő rendelte volna el.

Újévi tisztelet. A városi tisztviselői kar az új év alkalmából ma d. e. 10 órakor tisztelegnek bajsai Zákó Milán főispánnal.

Lapunk legközelebbi száma január hó 10 én jelenik meg.

Kettős eljegyzés. Martin Imre polg. és felső kereskedelmi iskolai igazgató és törvényhatósági bizottsági tag kedves, szeretetre méltó és művelt leányait Martin Teréz úrhölgyet Korszós Zoltán városi aljegyző, — Martin Irma úrhölgyet Zacher György dési főgimnáziumi tanár jegyezte el. Szívvel gratulálunk.

Újévi üdvözlések megváltása. A polgármesteri hivatalban a Mária-Valeria árvaház alap javára felkérvő iven megváltották az újévi üdvözléseket: dr. Radács Ignác 10 kor., dr. Karattur Arthur 5 koronával.

hogy ez az első kötet megjelent, — kivált a Berzeviczy alapos és szélesen megírt tanulmányával együtt — valósgal nyeresége irodalmunknak és örökké becses kiadvány marad.

A „Magyar Remekirók” IV. sorozatának többi három kötetében a Kisfaludy Sándor, Tompa és Vörösmarty egy-egy kötetét kapjuk.

A Kisfaludy első kötetéhez Heinrich Gusztáv írt alapos, kritikai bevezetést. Nála rátermettebb kritikusunk aligha akadt volna erre a munkára, mert a Kisfaludy Sándor költészetének helyes méltatásához okvetlenül szükséges az olasz, francia és német irodalom tüzetes ismerete is, ezt pedig Heinrich Gusztáv teljes mértékben bírja. Csakis így sikerülhetett a bevezetés, a melynek különben még az is érdeme, hogy nemcsak a költőt, hanem az embert is megismerteti velünk. Ebben az I. kötetben Himfi Dalainak mind a két részét: Kesergő és a Boldog szerelmet kapjuk.

A Tompa munkáinak II. kötetében a Dalok, Ódák, Románcok és Balladák foglalnak helyet. Ezt Lévy József rendezte sajtó alá, a ki az első kötethez gyönyörű bevezetést írt Tomparól. A Vörösmarty munkáinak IV. kötetét, melyet a nagy költő leghivatottabb kritikusa, Gyulai Pál rendez sajtó alá, a drámai költeményeket (2. köt.) tartalmazza, s a legvastagabb kötetek egyike (362 lap), a melynél, ebben a sorozatban, csak a Széchenyi munkáinak I. kötetét terjedelmesebb (390 lap). Látni való ebből, hogy a kiadó társulat ugyancsak bőkezű, mert az eredetileg 15—20 ívre terjedő kötetek helyett gyakran ad 22—25 íveseket is. A kötetek kiállítása minden tekintetben mintaszerű és hasonló az előbbiekhöz.

A „Magyar Remekirók” 55 kötetben jelennek meg, öt-öt kötetes sorozatokban, minden félévben. Az egész mű ára diszes kötetben 220 korona, s megrendelhető minden könyvkereskedésben, vagy magánál a kiadócégnél (Franklin-Társulat, Budapest, IV. Egyetem-utca 4), s hogy bárki könnyen megszerezhesse, havi 3 koronás részletfizetésre is kapható.

Újévi üdvözlések megváltása. A „Gromon Dezső magyar nyelvterjesztő Egyesület” által kibocsátott íveken az újévi üdvözléseket a következők váltották meg: Bachmann Antal 6 kor., Frischauf József 2 kor., dr. Adler Arthur 2 kor., Dózsa Imre 2 kor., Reich Gábor 1 kor., kiknek az egyesület igazgatósága ez uton mond szives köszönetet.

Eskütétel. Az ujonan megválasztott városi tisztviselők dec. 30-án d. u. 3 órakor tette le a hivatalos esküt a polgármester kezébe.

Megnyílnak az el. iskolák. A vörheny járvány miatt zárva volt ovodák és el. iskolák hetfőn január hó 4-én újból megnyílnak.

Feljegyzések gyermekünk fejlődéséről. Dr. Turcsányi Imre, a szegedi m. kir. állami gyermekmenhely igazg. főorvosa, ily cím alatt egy füzetet adott ki, amely hivatva van arra, hogy a csecsemő gyermekekkel bíró szülőknak igen becses szolgálókat tegyen. A füzet arra szolgál, hogy hű képét foglalhassa magában az újszülött világrajzvetele processzusának, majd fejlődése különböző stádiumának, mindeme adatok feljegyzésére különböző ügyesen egybeállított rovatokat tartalmazván. Így külön rovatok állnak rendelkezésre a szülés lefolyására, a gyermek súlyviszonyaira, méreteire, táplálkozásra vonatkozó adatoknak, továbbá az elválasztás, fogzás, oltás ideje, körülményei, a mindezekre vonatkozó mellékkörülmények feljegyzésére; végül tartalmaz a füzet rubrikákat a gyermek megbetegedéseinek feltűntetésére és az általános megjegyzésekre, amellyel mindenütt szakszerű megjegyzésekben tüntetve fel, hogy milyen a gyermek megfelelő normális állapota? Nem kell bővebben méltatnunk ennek a kis füzetnek a fontosságát. Igénybevétele által gyermekünk élettani fejlődésének pontos, részletes, a szakember tudása és figyelme folytán minden lényegtellennek látszó és mégis gyakorta oly jelentős aprólékosságra kiterjedő képét nyerjük, amely egyrészt mindig figyelmessé tehet bennünket a gyermek állapotában esetleg beálló és különben észre sem vehető változásokra, másrészt betegség esetében a kezelő orvos rendelkezésére bocsátva, gyakran megbecsülhetlen fontossága lehet. A füzetnek, melynek utánzására nézve a kitűnő szerző minden jogot fenntartott — ára 20 fillér és kapható minden könyvkereskedésben.

A Horgony Pain-Expeller (Richters Linimentum Capsici comp.) igazi népszerű háziszerré lett, mely számos családban már több mint 34 óta mindig készletben van. Hátfájás, csipőtájdalom, fejfájás, köszvény, csúznál stb.-nél a Horgony-Pain-Expellerrel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapító hatást idéznek elő, sőt járványkórnál, minő: a kolera és hányóhasfolyás, az altestnek Pain-Expellerrel való bedörzsölése mindig igen hasznosnak bizonyult. Ezen kitűnő háziszert jó eredménynyel használtatott az influenza ellen is és 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható, de bevásárlás alkalmával mindig határozottan: „Richter-féle Horgony-Pain-Expeller” vagy „Richter-féle Horgony-Liniment” et tessék kérni és a „Horgony” védjegyre figyelni kell.

Közgazdaság.

A mezőgazdaságra káros rovarokról.

Ezen cím alatt Rovara Frigyes a „Mezőgazdasági Szemle” ez évi december havi füzetében részletesen tárgyalja az ideigvaló eddigi tapasztalatokat. Az értekezés tömör kivonatát az alábbiakban foglaltuk össze:

Nincs gazdasági növény, még az edzett cikória sem, amely nem lehetne pusztító állatok és főleg rovarok martalékává. A gabonát, eltekintve az egerek és más emlősök által okozott kártól, pusztítják nálunk a Chlorops, Thrips, hesszeni légy, rozsféreg, drótféreg, a gabonafutrinka álcája és számos más rovar. A repcének még több ellensége van: a földi bolha, a fénybogár, az orrmányos bogarak, a drótféreg, a repcelégy, a honvédbogár és álcája, a özöndékek, a bagolylepkék, a repceszípoly. A szőlőmives reményét megfűsítia a filloxera, a vinczellérbogár, a szőlőilonca és mások; a gyümölcskertben mutatkoznak a hernyók, a vértetű, a pajzstetvek, az almamoly és számos más rovarok; a hüvelyes veteményekben nem hiányzik a sziszik és levéltetű; a dohányt tizedelik a bagolylepkék hernyói; a mustárt a repalelvédarás álhernyója teszi tönkre, sőt az ártatlan luczerna és herének is veszedelmes ellenségre találunk az „Epilachna globosa” nevű, a katókkák családjába tartozó bogárban és egynéhány a herafélék virágján az Apion-nembe tartozó apró ormányos bogarakban. A repának számos ellensége s el lehetünk rá készülvé, hogy még újabb és újabb pusztítókkal lesz dolgunk.

Ebből kifolyólag önkéntlenül fölmerül az a kérdés, hogy a káros rovarok óriási szaporodásának mi az oka?

Továbbá mi az oka annak, hogy a miveleti növényeknek annyi veszedelmes ellensége van, holott régebben ezek létezéséről alig volt tudomásunk. Ha most tény is, hogy manapság sokkal több rovar jelentkezik, mint kulturnövényeink károsítója, mint régebben, mégsem szabad megfeledkeznünk arról, hogy csak újabb időben foglalkozott a mi gazdavidágnak a rovarattal. Még magam is emlékszem, hogy ha valahol egy vetés kipusztult, azt mondták: „kiveszett” vagy „elszáradt”, de senkinek törődött a kipusztulás okával és már csodaszámba ment az a gazda, aki arra jött, hogy „valami féreg bántotta a gabonát”. Manapság a gazdasági rovaron oly jelentőségű, hogy alig van művelt gazda, aki a növények ellenségeit meg ne ismerne és az egyes rovarok fejlődését figyelemmel ne kísérné. De dacára a tudomány elterjedésének, mégis tény, hogy manap sokkal több

ellensége van a növényeknek, mint azelőtt, és ezek sokkal nagyobb mértékben károsítják a termést, mint régebben

Honnan van ez?

A természet megadta minden élő lénynek a neki való helyet és az egyes fajok gátolták a többinek tulszaporodását. Csakhogy az egyensúlyt épp maga az ember zavarta meg azáltal, hogy az egyes növények nagyban való termesztése által az ezeken élősködő ellenségeknek kedvezőbb életfeltételeket szerzett. Ez állításom illusztrálására szolgáljon néhány példa: A tarackon és néhány vad fűféléen él az u. n. buza-légy (Chlorops taeniopus). A kis rovarkára senkinek sem figyel, hisz' ez ugyisem tesz kárt. A gazda feltöri a legelőt, buzát és buzát vet bele és nemokára arra a szomorú tapasztalatra jön, hogy: „e kis légy óriási számban elszaporodott”; a buza kőszvénybetegségét okozó kis légy tönkretette a termést. Vagy egy másik példa: A „Cochlearia Draba” nevű növényen tartózkodik egy csinos piros bogár, melynek nevét sem tudták. A gazdák felkarolták a repcevetést és ezer meg ezer holdat vettek be vele, de nagy ijedelmükre, a kis vadbogár rettenetes számban lépte el a repcevetést úgy, hogy ezen bogár „fekete hernyóknak” nevezett álcája miatt az Alföldön és sok helyen föl kellett hagyni a repcetermeléssel, holott Ausztriában és Németország legtöbb vidékén alig ismerik e rovarot.

Mindezekből látjuk, hogy a természetes egyensúlyt az egyes növényeknek nagy mértékben való termesztése zavarta meg és ez volt az oka, hogy a kártékony állatok tulszágosan elszaporodtak. Hiszen úgy látszik, hogy a kártékony rovaroknak a kultúr növény sokkal jobban ízlik, mint azon vadnövény, amelyen eddig élősködtek.

Ezen ellenségek elszaporodásának még más oka is van, ugyanis ez emberek kiirtották a nagy erdőket, melynek következtében az égáji viszonyok rosszabbodtak, a légköri csapadék csökkent, a hasznos rovar-evő madarak pedig kipusztultak. A haladó gazdák felszántották az óriási kiterjedésű legelőket és miután azon rovar, amelyek a vadfűben élősködtek, áthozták az új vetésekre. Ehhez járult még az is, hogy a mi népünk nem kiméli a hasznos rovarokkal táplálkozó kis állatokat, főleg azért nem, mert hasznos voltukat nem ismeri. És végül még egy ok: Élnek és napról napra nagyobb számban szerepelnek nálunk az idegen, az eddig még nem ismert kártékony rovarok, melyeknek behozatalát a javított forgalmi eszközöknek tulajdoníthatjuk.

Ha már most azt tapasztaljuk, hogy bizonyos körülmények között káros rovarok egyes növények jövedelmező termelését lehetetlenné teszik, akkor az a kérdés merül föl, hogy a gazda mit tegyen ily károsításokkal szemben, hogy vetéseit megvédelmezhesse?

A rovarok káros volta abban rejlik, hogy oly óriási számban szoktak föllépni, miszerint táplálkozásukra a természetes gazdanövény nem volt elég, azért a rovarok a kultúr növényekkel táplálkoznak és azt tönkreteszik. A káros rovarok vagy roppant szívós életűek, mint a lisztes répbogár, amely heteken át képes koplalni, míg megdöglik, vagy ha gyenge természetűek, akkor rendszerint roppant nagy a szaporodási képességük. Így például a kaposztaözdönk képes egymaga egy éven át 20 000 hernyót teremteni, föltevve, hogy semmi nem akadályozza szaporodását. A káros rovarok, mint általában a rovarok szaporodása több tényezőtől függ. Az első faktor a kellő mennyiségű táplálék, a második tényező az időjárás, a harmadik a természetes ellenségek száma. Szaporodnak tehát a káros rovarok első sorban akkor, ha nagy mennyiségben termeljük azon növényt, amelyből élnek, s ha ezen növényt egymásután egy és ugyanazon földön termeljük. Ebből kitérünk az, hogy a rovarirtás szempontjából is kívánatos egy bizonyos vetésforgó betartása; nem szabad tehát gabonát, gabona után, tengerit tengeri után vetni, hanem az egyes termelendő kultúr növényeket: a gabonát, a takarmányt és kapás növényeket felváltva kell termelni. Az időjárás is nagy befolyással van a káros rovarokra és általában a kártékony állatokra. Nagyjában minden száraz, meleg esztendőn jobban szaporodnak a kártékony állatok, mint nedves, hűvös évben. Esős időben kipusztulnak az egerek, a földi bolha, a levéltetű, csak a csigák örülnek a nedves időjárásnak. És miután a káros rovarok föllépése fordított viszonyban van a természetes ellenségek jelenlétével, magától értetődik, hogy mindent el kell követnünk, ami csak hatalmunkban áll, hogy ezen ellenségek minél gyorsabban elszaporodjanak. Tehát minden hasznos állatot kimélni kell és szaporodásukat elősegíteni. Viszont minden eszközt meg kell ragadnunk, hogy a káros állatokat kipusztítsuk, vagy legalább szaporaságukat megakadályozzuk.

Megindítjuk tehát a háborút a káros rovarok ellen! Három mód áll rendelkezésünkre: a fizikai, a kémiai és a patogén védekezés. A káros rovarok irtására leginkább a fizikai védekezési módott használjuk. Ez abból áll, hogy a káros rovarokat bármily alakban összeszedjük és megöljük, vagy bármely módon mechanice megöljük. A legegyszerűbb dolog a direkt összeszedés, és pedig vagy kézzel, vagy háló vagy más eszköz használatával. Kézzel szedjük föl például a fákról lerázott cserebogarakat vagy repán élő ormányosokat; hálóval, bogárgyűjtő tálcával, enyves fagyűrűkkel, kátrányos ponyvával összeszedhetjük az olasz sáskát, a luczernarontó bödét (Epilachma globosa), a gyümölcsfákon tanyázó férgeseket, a földi bolhát stb. A fákról láncos kezyűvel, aczéldrótkéfékkel ledörzsöljük a mindenféle káros rovarokat, petéket, álcákat és bábokat. Sok rovar meg lehet ölni a gyakori szántás vagy az infúziált vetés borolása, hengerezése által.

A gazdaember furfanghoz is folyamodik, ha a káros rovarokat összegyűjteni vagy bizonyos helyre csábítani akarja, hogy azután annál könnyebben kiirtassa.

Burgonyadarabokat rak le a földre, ha a drótférget akarja összegyűjteni, korai csalogató vetéseket vet, hogy a hesszeni legyek ezt lepjék el és azután szántás által tönkretegyék őket, repesényt vet a gazda a repát pusztító nematodák kedvéért és amint a vetés tele van a férggel, felszántja a földet és ismétli a csalogató vetést. Némely kártékony rovar — mint például a vetési bagoly-pille hernyóját — könnyen, csak éjjel lámpával lehet összeszedni, mert ekkor végzi pusztító munkáját. De ezen hernyót nappal is lehet felkeresni, ha ügyesek az emberek, mert a féreg rendszeren a megrágott növényhez közel vagy annak tövében tartózkodik. Van sok éjjeli pille, mint például nálunk is nagy mennyiségben föllépő szőlőmoly (Cochylis ambiguella), amelyeket világosság által lehet gyűjteni. E célra erősen világító lámpásokat, legújabb időben acetylen-lámpásokat használunk, erdőben pedig világító tüzeket raknak, hogy ezek fénye az erdőben levő lepkéket odá csalja. Más helyen árkokat ásunk, hogy belepotyogjanak a rovarok, ezekből könnyebben lehet őket összeszedni; a szalmadarabot ki lehet pusztítani, ha a tarlót, amelyben lappangnak a gubók, felgyújtjuk. A gabonaszisziket úgy gyűjtjük legkönnyebben, ha a sziszikes gabonát rongyokkal, zsákokkal, kőcczel vagy juhbőrös bundával betakarjuk. Ebbe behuzódnak a férgesek és 6—8 órával később eltávolíthatjuk a férgesekkel együtt s így kipusztíthatjuk a szisziket. Az egyik rovar, például a hesszeni légy legjobban szaporodik el, ha ősszel korán vetünk, más rovar, mint például a csikoshátú buzalégy előszeretettel a késői vetéseket keresi föl.

Látjuk tehát, hogy majdnem minden egyes gazdasági ellenséggel másképpen kell elbánni és azért duplán szükséges, hogy úgy az egyes férgeseket, teljes életmódjukat és a kiirtási módot ismerjük.

Elmondtam volna dióhéjban, hogy miképpen védekezik a gazda a káros férges ellen fizikai mód szerint.

A káros rovarok elleni másik és komplikáltabb védekezési mód a vegyi. Ezen mód abból áll, hogy a káros rovarokat maró és megölő anyagokkal beporozzuk vagy bepermetezzük; a mérges anyagok a rovarot megölik, de a növénynek nem, vagy csak csekély mértékben ártanak. Ilyen szer a szénkéreg, amelyet nemcsak a filoxera, hanem a föld alatt élő féreg: csimasz, drótféreg, hernyó ellen is használnak. A szénkéreg a föld mélyébe fecskendezve elterjed a földrészesek között is megöli az élő szervezeteket. A permetezésre használnak petróleumszappan-emulziót is, továbbá kozmaszeszkeveréket zöld szappannal és karbolinnal s a permetezés keresztülvitelére használják az ismert szőlőpermetezőt, mint amilyen például a „Vermorel Eclair”. A rovarok irtására lehet a petróleumot, a dalmát rovarport is használni, szintén az ebből készült Entomokint-t. A levéltetvek irtására ismét nagyon bevált a Thanaton-oldattal való permetezés. A Thanaton nem egyéb, mint dohánylúgkivonat. Az Antinounin-t sikerrel használják az apácza-fapille (Psilura monacha) ellen.

Van tehát sok vegyi szernek jelentősége a káros rovarok kiirtásában, de a legújabb kor vívmánya maradt, hogy vegyi szerekekkel nem direkt a rovarot öljük meg, hanem bizonyos anyagokkal bepermetezzük a növényt és megmérgezzük ezt oly mértékben, hogy a növényen élősködő rovarok mind tönkre menjenek. Amerikában régebben járnak már így el, Németországban dr. Hollrung alkalmazta ezen eljárást, Magyarországon pedig csekélységgem volt az első, aki a növények megmérgezése által az azon élősködő rovarot megmérgezte. A mérgezést először a repán alkalmaztam, amelyet az én szeremmel annyira megmérgeztem, hogy már egy kis repalével-darab élveztétől megdögölt a lisztes ormányos bogár. E mellett a repának nem árt a mérge. Az én szerem legfontosabb alkotórésze a „schweinfurtti zöld”.

Erős az én meggyőződés, hogy a rovarok irtásánál a jövőben éppen a növényeknek vegyi szerekekkel való permetezése lesz a legpraktikusabb és legbiztosabb mód.

Áttérek most egy szintén csak újabb alkalmazott védekezési módra: ez a patogén vagy betegség-előidéző mód, amely abból áll, hogy az ártalmas állatok között egy járványforma ragadós betegséget elterjesztünk. Manapság ezen eljárásnak alig van több, mint tudományos értéke, legalább még ritkán értek el a praxisban megfelelő eredményt.

Vannak élődsi gombák, melyek állatokban élnek és fejlődnek s így a gazdaállatot megbetegítik, sőt halálát előidéznek. És miután ezen betegséget okozó alsóbb rendű szervezetek, az élődsi gombák egyik állatról a másikra terjedhetnek át, így egyik beteg állat infúziálja a másikat, a betegség ragályossá lesz. Így tudjuk például, hogy a közönséges szobalégyen is infúzió útján valami ragály kiűt és mindazon az ablaktáblákra tapadt döglött legyek (vastag, fehér hasokkal) áldozatai a járványnak.

Jól ismerjük a Löffler-fél egérbacillust is, ennek segítségével az egerek és pocok közt támasztunk egy tifuszforma ragályos betegséget, melynek következtében az állatok ezekre hullanak.

Kiviláglik a mondottakból, hogy milyen roppant fontos a gazdaságra nézve, hogy a gazdaosztály ismerje a barátait és ellenségeit az állatvilágban, ismerje tovább a kártékony állatoknak életmódját és tanulja meg a megfelelő védekezési módot.

Különlélek.

Csak az apa. Mulatságos incidens történt nemrég valamelyik londoni külvárosi templomban egy keresztelőn. A lelkész nyilván nem volt meglegedve a keresztapával s nemtetszésének a következő nem nagyon barátságos szavakban adott kifejezést:

— Ön meg nagyon fiatal ahhoz, hogy keresztapa lehessen!

A megszegyentett ifju elpirult és szerényen a földre szegzett szemekkel halkán mondta:

— Kérem, én nem is akarok keresztapa lenni, én — csak az apa vagyok!

Mi a kintornás? Ez a kérdés foglalkoztatta el napában a brüsszeli kereskedelmi törvényszéket kapcsolatban azzal a kérdéssel, alkalmazható-e polgári pöröknel a kintornásokra a kereskedelmi törvény? Egy hangszerkereskedő s egy verklis között ugyanis peres ügy támadt s a két fél jogi viszonya élénk vitára adott okot. A bírák hosszas megfontolás után úgy döntöttek, hogy a kintornás semmiképpen sem kereskedő, hanem „félíg művész és félíg koldus”. Korszakalkotó meghatározás, az „egész művészek” bizonyára roppant módon örülni fognak új fél-kollégáknak.

Érdekes sírfelirat. Pomeránia egyik városkájának temetőjében a következő különös sírfelirat olvasható:

- Ki nyugszik itt?
 - Egy érdemes matróna.
 - Melyik törzsből valók valának atyai?
 - A Recklinghausenek érdemes nemzetségének valának vérei.
 - Ki a férje?
 - Wülfling Jakob Péter, egy híres kereskedő, aki most már gyászoló özvegy.
 - Mit ápolt az elhunyt fiatalabb éveiben.
 - Az édesapját.
 - És mit ápolt érettebb éveiben?
 - A hitet és a női erényeket, az igazságot és istenféllemét.
 - Milyen betegségben halt meg?
 - Belső és szívbajban.
 - Most tehát már az enyészte?
 - Óh, nem. Még csak első életét élte le.
 - Tehát?
 - Fel fog támadni.
 - Honnan?
 - Ebből a sirhalomból.
 - Mikor?
 - Ha majd a harsonák megszólalnak!...
- Recklinghausen Anna, Gertrud; született 1662., férjhezment 1684-ben és elnyugodott az Ur akarata-ból 1704-ben.
- Lássátok és olvassátok.

Hirdetések.

BOLDOG UJÉVET

kíván

összes mélyen tisztelt vendégeinek

Ludig János,

„C o r z o” kávéház tulajdonosa.

Adler István

butorraktára Pancsován, Gromon-u. 8. sz.

Bútorok,

teljes

szobaberendezések

menyasszonyi kelengyék

olcsón és jó kivitelben.

Nagy választék!

Ugyanott virágméz, kilonként

1 koronáért kapható.

Boldog ujévet
 kíván
 összes mélyen tisztelt vendégeinek
Kontilovics Emil
 a „Hungária“ szálloda tulajdonosa.

Boldog ujévet
 kíván
 összes mélyen tisztelt vendégeinek
Bacsanovics János,
 „Nemzeti“ kávéház tulajdonosa.

Boldog ujévet
 kíván
 összes mélyen tisztelt vendégeinek
Manyk Imre,
 vendéglő.

962. szám
 vh. 1903.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 101. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a verseczi kir. járásbíró 1903. évi Sp. I. 294/3. számú végzése következtében **Dr. Kerpel Zsigmond** ügyvéd által képviselt **Hemberger Bálint** javára **Brkics Samuel** ellen 217 kor. 50 fill. s jár. erejéig 1903. évi december hó 2-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 694 kor. becslött bor, pálinka, butor és egyebekből álló ingóságok nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a pancsovai kir. járásbíró V. 1133-2/1903. sz. végzése folytán 217 kor. 50 fill. tőkekötvetelés, ennek 1903. évi október hó 8. napjától járó 5% kamatai, eddig összesen 54 kor. 50 fill. bíróilag már megállapított és 4 kor. 40 fill. árverési kifizetési költségek erejéig Pancsován adós lakásán leendő eszközzésére 1904. évi január hó 5-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitétik azzal, hogy ezen napon alap- és felülfoglaltatók követeléseire erejéig is — a mennyiben kielégítési jogot nyertek volna — megtartatni fog és ahhoz a venni szándékozók oly megjelöléssel hivatnak meg, hogy az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fogják adni.

Kelt Pancsován, 1903. évi decz. hó 17. napján.

Bossán,
 kir. bir. végrehajtó.

1-1

20476. sz.
 1903. tkv.

II. Végzés árverési hirdetmény és kivonat.

A pancsovai k. tszék mint tlkvi hatóság a 19752/3. tlkvi szám alatt előterjesztett kérelem folytán (**Feymann Gyula** ügyvéd által képvis.) osztr. magy. I. ált. tisztviselő egylet pancsovai takarók és előleg társulata javára 2000 kor. tőke, ennek pedig 1000 kor. tőke után 1900. évi márczius 13. napjától 1000 kor. tőke után 1900. évi január 22-től járó 6% kamatai 167 kor. 30 fill. eddigi 15 kor. jelenlegi és még felmerülő költségek kielégítése végett az 1881. 60. t.-cz. 144. §-a alapján s 146. §-a értelmében **Radoszavlyevics Maria** pancsovai lakos ellen a Pancsova városban és a pancsovai 1342. sz. tkvben foglalt: 1.) 2528 hrsz. 1032 sz. a. köház 379 □-ól udvarral 2529 kor. 126 □-ól veteményes kertre 3408 kor. becsárban az árverést elrendeli s azt valamint a megállapított feltételeket ezennel közhírré teszi.

A nyilvános árverés Pancsova tlkvi hivatalában 1904. évi márczius hó 15. napján d. e. 9 órakor fog megtartatni a következő úgy a tlkvi hivatalban mint Pancsova városban kifüggesztett s megtekinthető feltételek mellett.

1. Kikiáltási ár a becsár.
2. Ezen árverésen a fenti ingatlan a kikiáltási áron alol is el fog adatni.
3. Az árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 340 kor. 80 fill. készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénz előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt u. a. ki-szolgáltatni.

Pancsován, 1903 évi december hó 12-én.

Nauer,
 kir. t. bír.

1-1

**A Richter-féle
 Liniment. Caps. comp.**

Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált háziszert, amely már több mint 34 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmaztatik köszvénynél, csúznál és meghűléseknél.

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony“ védjeggyel és a „Richter“ cégjegyzéssel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerertárban kapható. Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél **Budapesten.**

Richter F. Ad. és társa,
 császári kir. udvari szállítók.
 Rudolstadt.

Kiadótulajdonos: Feymann Gyula.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐSZER

Farbenfabriken vorm.
Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE

húsból készült és ennek tápanyagát tartalmazó ízellen. könnyen oldódó Albumose készítmény a legkiválóbb

erősítő-szer

gyenge és a táplálkozásban elmaradottaknak, ideg-, mell- és gyomorbetegeknek, betegágyasoknak, angol kórban szenvedő gyermekeknek, újszülötteknek, nemkülönben

Vas-Somatose

alakjában a sápkórosoknak legajánlva az orvosok által. Vas-Somatose nem egyéb 20% esszenciájú vasat, a melyen alakban a vas az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose. Somatose rendkívül gyorsan az étvégyal.

Raktáron van az összes gyógyszer-tárakban és gyógyszerkereskedésekben.

A Franklin-Társulat kiadása.

Magyar Remekírók

a magyar irodalom főművei

55 kötetben és ennek kiegészítője, a hat testes kötetben

Teljes Magyar Shakspeare.

Épp most jelent meg nemzeti irodalmunk eme korszakos gyűjteményének negyedik sorozata, s így most már 20 kötet került ki a magyar remekíróknak eme leggondosabb és legdiszesebb kiadásából, melynek rendkívül nagy elterjedése a nemzet minden rétegében eddigél szinte páratlan.

A most megjelent negyedik sorozatot különösen a **Széchenyi-kötet** teszi érdekessé. Ezt **Berzeviczy Albert** állította össze a legnagyobb magyar műveiből, s oly bevezetéssel látta el, mely essay-irodalmunkban kiváló helyet fog elfoglalni.

Nagy figyelmet fog kelteni a **kurucz-költészet** kötete is, melyet **Erdélyi Pál** szerkesztett nagy rátermettséggel.

Ezekenkivül **Vörösmarty IV.** kötete, **Tompa II.** kötete és **Kisfaludy Sándor I.** kötete jelentek meg a sorozatban. Az utóbbihoz **Heinrich Gusztáv** irt nagybecsű bevezetést.

A már előbb megjelent három sorozatban a következő művek jelentek meg:

- Arany János** munkái I. és II. kötet. Sajtó alá rendezte **Riedl Frigyes.**
- Csiky Gergely** színművei. Sajtó alá rendezte **Vadnay Károly.**
- Czuczor Gergely** költői munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta **Zoltvány Irén.**
- Garay János** munkái. Sajtó alá rendezte **Ferenczi Zoltán.**
- Kazinczy Ferencz** műveiből. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta **Váczy János.**
- Kölcsey Ferencz** munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta **Angyal David.**
- Kossuth Lajos** munkáiból. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta **Kossuth Ferencz.**
- Reviczky Gyula** összes költeményei. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta **Koroda Pál.**
- Szigligeti Ede** színművei I. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta **Bayer József.**
- Tompa Mihály** munkái I. kötet. Sajtó alá rendezte **Lévay József.**
- Vajda József** kisebb költeményei. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta **Endrődi Sándor.**
- Vörösmarty Mihály** munkái I., II. és III. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta **Gyulai Pál.**

A Magyar Remekírók gyűjteménye tizenegy 5 kötetes sorozatban jelenik meg. A teljes 55 kötetes munka ára 220 korona; az ennek kiegészítőjeként megjelent Shakspeare összes művei hat kötetbe kötve ára 30 korona, melyet a Magyar Remekírók vevői 20 korona kedvezményes áron kapják.

Megrendeléseket elfogad minden könyvkereskedés és a

Franklin-Társulat
 magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.
 (Budapest IV., Egyetem-u. 4.)

Nyom. Wittigshlager C.-nál Pancsován.